

2. Закалюк А. П. *Общественное воздействие и предупреждение правонарушений*. К. : Наукова думка, 1975. - С. 220-221;
3. Алексеев А. И., Герасимов С. П., Сухарев А. Я. *Криминологическая профилактика : теория, опыт, проблемы : монография*. - М. : НОРМА, 2001. - С.208-209.
4. Благая А.Б. *Полицейские проблемы домашнего насилия: анализ зарубежной и отечественной практики // Право і безпека*. - 2005. - №4—1. - С. 44-46.
5. Шкунова Т. В. *Ювенальная юстиция в социологической перспективе // Изв. вузов. Правоведение*. - 2001. - № 3. - С. 178-184.
6. *Правові та кримінологічні засади запобігання насильства в сім'ї: Навч. посібник / За ред. О. М. Джужі, І. В. Опришка, О. Г. Кулика*. - К. : НАВСУ, 2005. - С. 123.
7. Герасимов С. *Предупреждение преступности : теория, опыт, проблемы // Законность*. - 2002. - № 2. - С. 2-7.
8. Литвинов А.М., Гавриш Т.О. *Профилактика преступлений : от теории к практике*. - М. : ИКФ «Экмос», 2003. - С. 159.
9. Квашиц С.Е., Вавилова Л.В. *Зарубежное законодательство и практика защиты жертв преступлений*. - М. : ВНИИ МВД России, 1996. - 119 с.
10. *Криминальная полиция советует как не стать жертвой преступления*. -К. : «Гражданский мир», 1992. - 95 с.
10. Джужа А. Н. *Проблемы международного сотрудничества органов внутренних дел в противодействии наркобизнесу // Международное сотрудничество правоохранительных органов в предупреждении и борьбе с транснациональной преступностью: Материалы международной научно-практической конференции (5-6 ноября 2009 г.)*. - Кишинев, 2009. - С. 63-67.

УДК 342.95(477)

С.С.Гнатюк

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри конституційного, адміністративного та
міжнародного права Львівського державного
університету внутрішніх справ*

ДИСЦИПЛІНАРНЕ ПРОВАДЖЕННЯ В АДМІНІСТРАТИВНО-ДЕЛІКТНОМУ ПРОЦЕСІ

На підставі аналізу та узагальнення результатів науково-теоретичних досліджень та нормативно правового регулювання дисциплінарного провадження розкривається питання його місця у структурі адміністративно-процесуального права та адміністративно-деліктного процесу зокрема

Ключові слова: *процес, провадження, примус, адміністративно-деліктний процес, дисциплінарне провадження, стадія.*

На основании анализа и обобщения результатов научно-теоретических исследований и нормативно правового регулирования дисциплинарного производства раскрывается вопрос его места в структуре административно-процесуального права и административно-деликтного процесса в частности.

Ключевые слова: *процесс, производство, принуждение, административно-деликтный процесс, дисциплинарное производство, стадия.*

Based on the analysis and synthesis of scientific and theoretical research and normative regulation of disciplinary proceedings disclosed question his place in the structure of the administrative procedure law and administrative process, including tort

Keywords: *process, implementation, enforcement, administrative and tort process, disciplinary proceedings, statute, proceedings stage.*

Постановка проблеми. Забезпечення належного режиму дисципліни та законності в сфері державної служби є невід'ємною складовою реалізації основоположних конституційних принципів та засад функціонування інституту державної служби. Процесуальний порядок вирішення питання про дисциплінарну відповідальність дає можливість оперативно впливати на недоліки в діяльності державних службовців, мобілізувати їх на якісне виконання покладених на них обов'язків.

Враховуючи стан розробки питання про дисциплінарне провадження, з урахуванням сучасних поглядів та позицій науковців на теперішній час відсутнє єдине бачення щодо місця дисциплінарного провадження в системі права. Поряд з тим чітко визначення теоретичних засад дисциплінарного провадження дає можливість активізувати роботу по вдосконаленню нормативно правової бази, що його регулює.

Стан дослідження. Розкриваючи питання дисциплінарного провадження, зауважимо, що його дослідженню приділялась значна увага у працях таких вчених–адміністративістів, як Д.М. Бахрах, В.К. Колпаков, О.В. Кузьменко, Б.І. Жерліцин, В.Д.Сорокін, В.М. Манохін, Є.В. Додін, І.О. Галаган, Ю.М. Козлов, В.О. Лорія, Ю.С. Адушкін тощо. Незважаючи на це, стан сучасних теоретичних розробок дисциплінарного провадження не є достатньо активним, порівняно з попереднім періодом.

Треба зазначити, що дослідження ускладнюється й існуванням значного масиву джерел дисциплінарного провадження. Зокрема норми, що регламентують дисциплінарне провадження, містяться у законодавстві про працю, дисциплінарних статутах, положеннях та правилах внутрішнього трудового розпорядку, а також в інших нормативних актах тощо.

Мета дослідження. Висвітлення всієї сукупності наукових поглядів на місце дисциплінарного провадження у адміністративно-процесуальному праві та адміністративно-деліктному процесі та формування на підставі проведеного аналізу авторської позиції. Уточнення питання структури дисциплінарного провадження.

Виклад основного матеріалу. На теперішній час відсутня єдина точка зору, щодо місця дисциплінарного провадження у адміністративно-процесуальному праві. Так нове бачення щодо місця дисциплінарного провадження в системі права ми зустрічаємо у працях О.В. Кузьменко, Т.О. Гуржія, С.М. Петрова, В.Л. Коваленко, І.О. Картузової, де наводиться аналіз співвідношення дисциплінарного провадження з трудовим, виправно–трудовим правом [i, с. 387; ii, с. 421]. Поряд з тим активності у дослідженні та розвитку даного питання з сторони дослідників трудового та виправно-трудового права ми не спостерігаємо.

На теперішній час у адміністративно-процесуальній теорії панує класичне бачення місця дисциплінарного провадження у системі права. Зокрема, В.К. Колпаков, у структурі адміністративного процесу, виділяє такий його структурний елемент, як адміністративно-юрисдикційний процес – діяльність суб'єктів державно-виконавчої влади, спрямована на вирішення суперечок між різними суб'єктами, а також застосування заходів адміністративного та дисциплінарного примусу, здійснюване в адміністративно-процесуальній формі [iii, с. 284]. Д.М. Бахрах вважає, що поділ адміністративного процесу на провадження обумовлює формування інститутів адміністративно-процесуального права (інститут дисциплінарного, приватизаційного провадження) [iv, с. 15].

Узагальнюючи викладене, можна зробити висновок про доцільність на даному етапі теоретичних досліджень розглядати дисциплінарне провадження, незалежно від сфери функціонування відповідних правовідносин, як структурний елемент адміністративно–деліктного процесу.

На сьогодні у правовому полі зустрічаються різноманітні підходи до розуміння дисциплінарного провадження. Так, О.М.Бандурка та М.М.Тищенко стверджує, що дисциплінарне провадження – це сукупність юридичних норм, що регулюють суспільні відносини у зв'язку з правозастосовною діяльністю щодо розв'язання питання про дисциплінарну відповідальність за допущене правопорушення [**Ошибка! Закладка не определена.**, с. 157].

Д.М. Бахрах розглядає дисциплінарне провадження як врегульовану адміністративно-правовими нормами діяльність уповноважених суб'єктів, спрямовану на залучення осіб, винних у здійсненні дисциплінарних проступків до дисциплінарної відповідальності [v].

Ю.М. Козлов спільно з Л.Л. Поповим, висвітлюючи питання дисциплінарного провадження зазначають, що його зміст зосереджений на застосуванні передбачених нормами права дисциплінарних стягнень до осіб, які вчинили правопорушення у вигляді дисциплінарного проступку. При цьому вони бачать його як вид адміністративно-юрисдикційних проваджень [**Ошибка! Закладка не определена.**, с. 415-416].

Окремі науковці стверджують, що дисциплінарне провадження має на меті забезпечення правильного і об'єктивного вирішення справи про дисциплінарний проступок з метою зміцнення державної і службової дисципліни, охорони прав і законних інтересів працівників, а також державних органів, підприємств, організацій [vi, с. 255].

З точки зору В. К. Колпакова, дисциплінарні провадження входять до групи проваджень із застосування заходів адміністративного примусу. В свою чергу ця група входить до правозастосовних проваджень [vii, с. 278].

Як вважає С. В. Ківалов, дисциплінарне провадження – це врегульована законодавством діяльність уповноважених органів щодо застосування дисциплінарних стягнень при дотриманні прав і законних інтересів винних осіб. [vii, с. 48]

І. О. Картузова вказує, що під дисциплінарним провадженням слід розуміти урегульовану законодавством діяльність уповноважених суб'єктів по застосуванню дисциплінарних стягнень і таку, що гарантує забезпечення прав і законних інтересів державних службовців [viii].

Слушною є позиція О.В. Кузьменко щодо місця дисциплінарного провадження в адміністративному процесі, а саме: «дисциплінарне провадження – один з видів адміністративно-деліктного процесу, який є складовою частиною адміністративно-процесуального права» [ix, с. 177].

На нашу думку на теперішній час дисциплінарне провадження слід розглядати як одне з проваджень у структурі адміністративно-деліктного процесу.

Адміністративно-деліктний процес – це врегульована адміністративно процесуальними нормами діяльність публічної адміністрації, з розслідування, розгляду, прийняття рішень і винесення постанов та їх виконання в адміністративних справах деліктного характеру.

Питання обсягу та структури адміністративно-деліктного процесу порушувалось у працях багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців-адміністративістів. Особлива увага приділялася об'єму даного конгломерату.

Одна група вчених обмежувала його зміст застосуванням адміністративних заходів примусу та ототожнювала адміністративно-деліктний процес із провадженням у справах про адміністративні проступки (Н.Г. Саліщева, А.П. Шергін, Б.М. Лазарєв, В.Г. Перепелюк).

На думку Ю.С. Адушкіна, блок правоохоронних адміністративно-процесуальних проваджень є сукупністю п'яти проваджень, одним з яких виділяє провадження по притягненню до дисциплінарної відповідальності [**Ошибка! Закладка не определена.**, с. 17].

Інша група авторів (В.Д. Сорокін, Л.В. Коваль, І.В. Панова, М.М. Тищенко, В.К. Колпаков, І.П. Голосніченко тощо) включають у зміст адміністративно-деліктного процесу (юрисдикційне провадження) провадження по застосуванню заходів адміністративного примусу.

Слід зазначити, що в теорії адміністративного права зміст адміністративно-правового примусу деякі вчені тлумачать по-різному. Критерії, що покладені в основу побудови структури, базуються на вирішенні питання, чи можливий публічно правовий примус поза межами вчиненого проступку. Пропоновані вченими підходи до класифікації мають доволі відносний характер, що викликає потребу їх вдосконалення.

Приймаючи за основу класифікації проваджень адміністративно-деліктного процесу такий критерій як наявність спору про право (вирішення якого гарантується силою адміністративного примусу), до структури адміністративно-деліктного процесу на наш погляд, слід включити, прояд з іншими і дисциплінарні провадження.

Зазначене провадження розвивається, відбувається, триває в просторі і часі. Його хід фіксується документально. Здійснення процесуальних, юридично значущих дій об'єднується в межах дисциплінарного провадження в окремі стадії. О.Ю. Синявська у своїй дисертаційній роботі дає визначення стадій дисциплінарного провадження як відносно самостійних, пов'язаних між собою частина провадження [x].

Вчені адміністративісти, зокрема Ю.С. Адушкін [**Ошибка! Закладка не определена.**], В.Д. Сорокін [**Ошибка! Закладка не определена.**; xi, с. 327], А.П. Коренєв [xii], М.М. Тищенко [xiii] та ін., приділяють значну увагу структурі дисциплінарного провадження, але виокремлення стадій має найбільш суперечливий характер, оскільки дане провадження може в різних ситуаціях проходити різну кількість стадій. Законом передбачається спрощене, скорочене, звичайне провадження, а також наявність факультативних стадій, що встановлюється в різних нормативно-правових актах.

Позитивним щодо дослідження даного провадження є те, що у ст. 39 «Стадії дисциплінарного провадження» Закону України «Про Вищу раду юстиції» від 15 січня 1998 р. [xiv] законодавець закріпив такий перелік стадій дисциплінарного провадження:

- 1) перевірка даних про дисциплінарний проступок;
- 2) відкриття дисциплінарного провадження;
- 3) розгляд дисциплінарної справи;
- 4) прийняття рішення.

У науковій літературі думки вчених щодо кількості та назв стадій також не співпадають. Так, С.В. Ківалов виділяє такі стадії дисциплінарного провадження: 1) порушення дисциплінарного провадження;

- 2) дисциплінарне розслідування;
- 3) розгляд дисциплінарної справи і винесення рішень;
- 4) виконання прийнятого рішення;
- 5) перегляд рішення за скаргою;
- 6) перегляд рішення в порядку нагляду [vii, с. 48].

І.О. Картузова виділяє такі стадії дисциплінарного провадження щодо державних службовців:

- 1) порушення дисциплінарного провадження;
- 2) дисциплінарна перевірка (розслідування);
- 3) розгляд дисциплінарної справи і винесення рішення щодо неї; виконання рішення по справі;
- 4) перегляд рішення по скарзі;
- 5) перегляд рішення в порядку нагляду. [xv, с. 42-47].

У своїх працях С.С. Тюрін розглядає такі стадії дисциплінарного провадження:

- 1) призначення службового розслідування;
- 2) проведення службового розслідування;
- 3) додаткова перевірка матеріалів службового розслідування;
- 4) розгляд та прийняття рішення;

5) виконання рішення про дисциплінарне стягнення; оскарження рішення про дисциплінарне стягнення;

6) перегляд рішення про накладення дисциплінарного стягнення [xvi].

Більшість науковців підтримують класичну позицію щодо поділу деліктного провадження на стадії. А.П. Коренев, Д.М. Бахрах, М.М. Тищенко, О.М. Бандурка, І.П. Голосніченко та ін. виокремлюють чотири стадії дисциплінарного провадження:

1) порушення справи (дисциплінарне розслідування);

2) розгляд справи та прийняття по ньому рішення;

3) оскарження рішення по справі про дисциплінарний проступок;

4) виконання рішення про накладення дисциплінарного стягнення [xii; v, с. 157; **Ошибка! Закладка не определена.** с. 337].

Висновки. Дисциплінарне провадження є одним з видів адміністративно-деліктного процесу, що в свою чергу є складовою частиною адміністративно-процесуального права.

Відмінності у поглядах на кількість стадій дисциплінарного провадження не мають принципового характеру, їх можна збільшувати, можна подрібнити на окремі дії, визначати основними чи допоміжними, по-різному називати тощо. Принципово важливим є те, що стадії мають повно і точно відображати саму процедуру провадження, його динаміку, ті окремі дії чи операції, що здійснюються у процесі реалізації адміністративно-правових норм, що передбачають дисциплінарну відповідальність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кузьменко О.В. *Адміністративно-процесуальне право України: підручник* / О.В. Кузьменко, Т.О. Гуржій; за ред. О.В. Кузьменко. – К.: Атіка, 2006. – 478 с.
2. *Виконавча влада і адміністративне право* / За заг. ред. В.Б. Авер'янова. – К.: Вид. дім «Ін-Юре», 2002. – 668 с.
2. *Колпаков В.К. Адміністративне право України* / В.К. Колпаков, О.В. Кузьменко. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 544 с.
3. *Бахрах Д.Н. Производство по делам об административных правонарушениях (Пособие для слушателей народных университетов)* / Д.Н. Бахрах, Э.Н. Ренов. – М.: Знание, 1989. – 96 с.
4. *Бахрах Д.Н. Административное право России: учебник для вузов* / Д.Н. Бахрах. – М., 2000. – 589 с.
5. *Новіков В.В. Адміністративне право України* / В.В. Новіков, Л.Г. Чистоклетов, М.П. Федоров, О.І. Остапенко. – Львів, 1999 – 320 с.
6. *Ківалов С.В. Адміністративне право України: навч.-метод. посібн. . – Вид. 2-е перероб. і доп.* / С.В. Ківалов, А.Г. Біла. – Одеса: Юрид. літ., 2002. – 312 с.
7. *Картузова І.О. Дисциплінарна відповідальність державних службовців : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата юрид. наук : спец. 12.00.07* / І.О. Картузова. – Одеса, 1999. – 20 с.
8. *Кузьменко О.В. Місце дисциплінарних проваджень в адміністративно-процесуальному праві* / О.В. Кузьменко // *Вісник Львівського інституту внутрішніх справ: Збірник* / Гол. ред. В.Л. Ортинський. – Львів, 2003 – Вип. 2. – 328 с.
7. *Синявська О.Ю. Засоби забезпечення службової дисципліни в Органах внутрішніх справ (організаційно-правові питання) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата юрид. наук : спец. 12.00.07* / О.Ю. Синявська. – Х., 2001. – 10 с.
8. *Советское административное право. Общая и Особенная части* / Авт. кол.: А.П. Алехин, П.Т. Василенков, В.Т. Квиткин и др.; под ред. Ю.М. Козлова. – М.: Юрид. лит., 1973. – 624 с.
9. *Коренев А.П. Кодификация советского административного права* / А.П. Коренев. – М., 1970. – 198 с.
10. *Тищенко Н.М. Административно-процесуальный статус гражданина Украины: проблемы теории и пути совершенствования* / Н.М. Тищенко. – Х., 1998. – 266 с.
11. *Про Вищу раду юстиції: Закон України від 15 січня 1998 р. // ВВР України. – 1998. – № . – Ст. 39.*

12. Картузова І.О. Відповідальність державного службовця в відповідності з Законом України «Про боротьбу з корупцією» / І.О. Картузова // Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. – 1998. – № 4. – С. 42–47.

13. Тюрін С.С. Дисциплінарна відповідальність військовослужбовців ЗСУ : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата юрид. наук : спец. 12.00.07 / С.С. Тюрін. – Х., 2002. – 20 с.

УДК 340.1:355.404.52

О.Є. Смоляк

викладач

Львівського університету бізнесу та права

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРІОРИТЕТНИХ НАПРЯМІВ ДЕРЖАВНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПУ ГРОМАДЯН ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Проаналізовано основні пріоритетні напрями державної інформаційної політики у сфері забезпечення доступу громадян до публічної інформації та на підставі законодавства обґрунтовано шляхи їх удосконалення.

Ключові слова: *доступ до інформації, інформаційна політика, публічна інформація, публічна бібліотека, інформаційна база.*

Проанализированы основные приоритетные направления государственной информационной политики в сфере обеспечения доступа граждан к публичной информации и на основании законодательства обоснованы пути их совершенствования.

Ключевые слова: *доступ к информации, информационная политика, публичная информация, публичная библиотека, информационная база.*

Basic priority directions of public informative policy are analysed in the field of providing of access of citizens to public information and on the basis of legislation the ways of their improvement are reasonable.

Keywords: *access to information, informative politics, public information, public library, informative base.*

Постановка проблеми. Становлення України як держави на шляху розвитку демократичного суспільства виносить на перший план проблему забезпечення відкритості і прозорості діяльності органів державної влади. Прозорість влади є необхідною умовою забезпечення передбачених Конституцією України прав громадян на інформацію та участь в управлінні державними справами.

Від державної інформаційної політики залежить як сприйняття громадянами політичної та економічної ситуації в країні, так і формування її міжнародного іміджу, сприяння задоволенню інформаційних потреб українців за кордоном.

Аналіз останніх публікацій. Проблематика державної інформаційної політики у контексті соціального й політичного конфлікту та осмислення ролі інформації в політизації й ескалації конкурентних взаємодій та доступу до неї у світовій науці чітко визначилася в другій половині ХХ століття. Насамперед, це роботи таких дослідників, як М. Вебер, Е. Дюркгейм, Г. Зіммель, Т. Парсонс, Г. Алмонд, Суспільні взаємодії в роботах Ж-Ж. Руссо й Т. Гоббса лягли в основу теорії «суспільного договору» як вихідного пункту створення держави. Основу написання даної статті склали науково-теоретичні ідеї таких вітчизняних та зарубіжних дослідників як Л.В. Губерський, С.Є. Камінський, Є.А. Макаренко, М.А. Ожеван, В. Парсонс, О.І. Шнирков та ряду інших.

Формування цілей статті. В даній публікації пропонується на основі узагальнення теоретичних досліджень та положень чинного законодавства України дослідити сутність та особливості реалізації пріоритетних напрямів державної інформаційної політики у сфері забезпечення доступу громадян до публічної інформації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Необхідність дослідження інформаційної відкритості феномену влади, визначення меж ефективності механізму її здійснення в рамках управління потребує та сприяє становленню політико-управлінських або політико-адміністративних дисциплін, їх самостійної